

KRÁSY SLOVENSKA

OBRÁZKOVÝ ČASOPIS, VENOVANÝ VLASTIVEDNÝM ZÁUJOMOM SLOVENSKA, PROPAGÁCII A OCHRANE PRÍRODNÝCH KRÁS, TURISTIKE A CESTOVN. RUCHU, HISTÓRII, FOLKLORU, ŠPORTU A JASKYNIARSTVU

1948 – 1949

5-6

Ročník XXVI.

Redakcia a administrácia: Turčiansky Svätý Martin, Kuzmányho 29. Telefon číslo 35

Cena Kčs 20.-

nad Myjavou, lebo mu záleží na priblížení krás Malých Karpát väčšiemu okruhu milovníkov prírody a započal prípravné práce stavby chaty v katastre obce Rozbehy (okres Senica).

Vhodné miesto na postavenie chaty je v blízkosti jedného z končiarov, takmer v centru lyžiarskych a turistických terénov. Blízko je voda a stavebné miesto je na slnečnej strane. Vyhladené miesto s príslušným lesíkom bolo zakúpené. Projekt chaty vyhotovil Ing. C. František Grobauer zo Senice, nadaný mladý architekt, ktorého projekt ako vzorný odporúčalo ústredie KSTL a bude použitý pravdepodobne i pri výstavbe iných chát. Projekt a rozpočet je na schválení na Povereníctve techniky, ktoré má hradíť časť nákladu. Celkový náklad bude 1—1½ milióna, časť uhradí Okresný národný výbor v Senici subvenciou. So stavebnými prácami má sa započat na jar roku 1949.

Podľa projektu má byť chata vybavená všetkým príslušenstvom stredne veľkej chaty (voda s bazénom, jedáleň, kuchyňa, umývárne a pod.). Na prízemí i na poschodí byly by spoločné a jednotlivé spálne. Pri bazéne ráta sa s pieskovišťom, s detským kútikom a hojdačkou.

Vybudovaním chaty v strede najkrajších častí pohoria Malých Karpát senickí turisti a lyžiari poslúžia nielen sebe, ale všetkým milovníkom prírody a zvýšeniu turistického a výletného ruchu. *Milan Nevláčil.*

Smysl a účel horolezectví

Když dnes chodíme do hor, abychom se tam zotavili a nabrali sílu, každý nás chápe a chválí. Před 200 lety toulání po horách platilo za něco zvláštního, když ne chorobného. Ze pastýř leze po skalách, aby hledal ztracenou ovci, to bylo pochopitelné. Ze lovec slídí nahoře po kamzících a že tu a tam v horách objeví se nějaký hledač pokladů; že pašeráci přenášejí po zakázaných stezkách zboží, to lidé chápali. Ze však může člověk chodit do hor bez myšlenky na výdělek nebo prospěch, to dlouho nikdo nechápal.

Teprve Rousseau dovedl získati vyšší společnost pro obdiv přírody. Goethemu a jiným duchům se pomalu dařilo nadchnout intelektuály své doby pro krásy horského světa. Ale bylo třeba více než sta let, než se jejich myšlenky staly přístupné veřejnosti, než širší vrstvy obyvatel se zmocnily vznešeností hor a pochopily cenu cestování v horách pro tělo i ducha. Od té doby se mnoho změnilo a dnes nevrtime hlavou nad vyznavači hor, nýbrž nad těmi, kteří nechtějí uznat význam horolezectví.

Vidíme, že dnes hodnotu horolezectví chápou široké vrstvy lidu. Přesto si však musíme načrtnouti, proč se tak věci mají. Ze lidé chodí do hor, aby si tam vydělávali svůj chléb, je i dnes jasné. Ze jiní, čistě z touhy po sensaci, chodí do hor, aby podávali rekordní výkon, je dnes pochopitelné. Jsou horolezci, kteří se dovedou nadchnout pro hory jen tehdy, jedná-li se o výkony, které nejsou obyčejným smrtelníkům dosažitelné. Vyhledávají vrcholné výkony nejen z technických důvodů, ale protože je jim třeba zvláštního dráždidla nervů. Tato touha po vrcholných výkonech náleží svým závodnictvím více sportu než horolezectví, jak mu rozumíme a je propagujeme. Rekord a přepínání platí tu víc než posílení a zotavení. Podnikavé horolezce vynikajících kvalit rádi vidíme a obdivujeme jejich výkony. Musíme však zaujmout odmítavé stanovisko, když propadnou pokušení, považovat horolezectví za účel a nechtějí v něm viděti prostředek k posílení, výchově a ozdravení.

Krásy horského světa nás uchvacují, aniž víme proč. Pohled na ně má za následek, že nepříjemnosti života ustupují a člověk je ochoten přijímat nové ideály. Duch v tomto stavu pracuje zase aktivně a produktivně. Předsudky a předpojatosti jsou náhle pryč a člověk, který ještě před chvílí viděl jen stinné stránky života, vidí naráz také světlo, vidí, že stín je jen následek světla, určený k tomu, aby činil stranu světelnou krásnější.

Mrzutosti všedního života, způsobené většinou maličkostmi, jsou v horách zapomenuty. Jsme-li obklopeni krásou a velikostí horského světa, tu vyvstává v naší mysli srovnání, jak malý je člověk se svými problémy proti vysokohorské přírodě; jak nicotná je jeho důležitost.

Slezení neznámé dosud hory staví člověka do situací, jaké se často vyskytují v životě. Cíl je znám, nikoli cesta. Pokračuje se krok za krokem, stup za stupem. Jedna překážka následuje za druhou a zdá se, že cíle nedosáhneme. Naše pozornost a energie jsou obráceny k překonání nejbližšího úseku, nezbyvá čas na dlouhé rozmýšlení, a najednou jsme udiveni, že to přece šlo. A tak se pohybujeme od stupu ke stupu, vždy zcela zaměstnáni s právě prováděným krokem. Sřešíme se před neozorností a chybným krokem a aniž to pozorujeme stoupáme vzhůru a dosáhneme cíle. Není to výborná pracovní metoda také pro denní život? Při všem, co děláme, musíme nasadit celou osobnost a potom vynikne dobrá práce. Nutno pracovat pečlivě a nedat se odvrátit žádnými vedlejšími věmi.

Horolezectvím se stupňuje tělesná síla, jak každý ví, ale mnohem cennější je zvýšení výkonnosti duševní a síly k rozhodování. Není pochyb, že se to potom projeví příznivě v životě. Setkáváme se nečistě s lidmi, nesoucími v občanském životě značnou zodpovědnost, jak využívají odměřeného volného času k lezení. Při lezení je třeba vyhledat očima výstup ve skalní stěně, která se zdála z dálky neslezitelnou. Vhodnou volbou výstupu možno dosáhnouti vrcholu. Horolezec ví, že chybný krok se nedá vzít zpět. Není tomu právě tak v denním životě?

Vedle zotavení prožíváním krás přírody nalézají v horolezectví duševní pracovníci také zotavení tělesným výkonem. Tělesným pohybem a činností svalstva — pokud je to s mírou — se náš mozek neunavuje, nýbrž naopak rozvíjí. Je to tak, jako když se baterie nabije akumulátorem. Naše duševní síla se stupňuje, sílí naše volní impulsy a podporuje se i síla rozhodnosti. To platí všeobecně pro tělesná cvičení, ale přece nikde tolik jako při rozumném horolezectví. Jistě přitom mají důležitou úlohu nadmořská výška, nádhera horského slunce, krása přírody, pocit osvobození a odpoutání se od všedního. Hlavní věc však je, že duševní pracovník sám zjistí, jak mu horolezectví prospívá a že je rozhodnut obětovat pro podobné rozvíjení výkonnosti čas i peníze a že strhuje ostatní, aby činili podobně.

Často nejsou to jen silácké povahy, které zvláště pocítují dobrodruží hor, ale také zdánliví slaboši, citliví lidé, kteří špatně spí a jen těžko nacházejí klid. Právě oni umějí dobrodruží horských zážitků ocenit nejlépe. Když se nepřepínají, najdou také vytoužený spánek, nikoli pomocí uspávacích prostředků, ale zdravou, přirozenou únavou.

Mladý člověk touží podstupovati nebezpečí. To je dobré, neboť jenom tak se naučí je překonávat. Jsou národní hygienikové a státníci, kteří se domnívají, že národ musí občas projít válkou a jejími hrůzami, aby nezašel a nedegeneroval. Myslím, že pro tuto myšlenku netřeba přivolávat válku. Je dost sportovních cvičení, která pěstují odvahu a vytrvalost. Ve zdravém horolezectví nacházíme nepřekonatelnou školu pro cvičení síly, odvahy a energie. Toto školení má výhodu v tom, že bez odměny, bez počt se podstupují nebezpečí, aby byla překonána. Horolezec se učí vyhýbatí objektivním nebezpečím hor, když studuje turu a volí ji správně. Snaží se zdolatí subjektivní nebezpečí, ovládá se v každé situaci a nezapomíná, že každá vteřina nepozornosti ho může připravit o život. Je to tvrdá škola, ale dobrá, která školu války daleko předčí.

Pohľad so Svišťového štítu na východ. (Ladový štít a Ladová kopa, v popredí Si-
roká veža, ďalej Veľký Pyšný, Lomnický štít a Stredohrot). Foto Dr. K. Kučera.

Horolezec se vychovává k zdrženlivosti a skromnosti a největší uspokojení nachází, když vzdor neslýchaným strádáním a jednoduchému způsobu života dokáže něco velkého. Kdo v nesobeckém způsobu dokáže v horách něco velkého a přitom zůstane skromným, prostým člověkem, od toho můžeme očekávat mnoho také v denním životě. Když se naučil hledět klidně do očí nebezpečím hor, dovede také v životě rychle přehlédnout celou situaci, než se odváží odpovědného kroku.

Dobrý horolezec bývá ve své horolezecké kariéře občas postaven před takovou těžkou situací, kdy je nucen rozhodnout se ke kapitulaci před nepřekonatelnými překážkami. Musí se rychle rozhodnout, výstup přerušit a potlačit svou ctižádost. Rozpoutá se v horách bouře, již vzdorovat znamená zánik. Je nebezpečí lavin, které nutí vzdátí turu. Jsou skalní partie, do nichž se nepustíme, když jsme shledali, že naše výstroj je nedostatečná. Ve vzdání takových tur ukáže se pravý mistr.

Není tomu podobně v životě? Nechej tím chválit váhavce a nerozhodné, neboť právě proti nim chceme bojovat. Vážíme si naopak pevného charakteru, který zná svůj cíl a snaží se ho dosáhnout. Vidí-li však, že mu nestačí prostředků, aby cíle dosáhl, upustí rozhodně, ale klidně od svého záměru a pokusí se při nejbližší příznivé příležitosti a lepší přípravě znovu. Hlavní zásada pro každý pokus jak ve velehorách, tak i v životě je, být po jeho skončení zase zdravý a celý. Bez eviku se nedosáhne velkých výkonů, bez pokusů o něco velkého nevyrostou zdatní lidé. Překážky nejsou na to, aby odstrašovaly, ale aby se překonávaly. Nečinností tělesnou i duševní člověk zakrňuje, neboť naše tělo je stroj, který jen provozem se udržuje a zlepšuje.

Také nebezpečí hor, která nesmíme podceňovat, nemohou nás odvrátit od horolezectví. Musíme se učit hledět jim do očí a mít o nich přehled. Musíme se cvičit, podle možnosti se jim vyhýbat nebo jim odhodlaně čelit. Četné oběti, vyskytující se každý rok v řadách horolezců, nesmí nás odstrašit. Z jejich neštěstí musíme se učit, jak se chovat v podobných situacích. Ze škody druhých máme se aspoň učit, neboť není nutné, abychom se učili z vlastní škody.

Tak jsme poznali, co může jednotlivec získat horolezectvím pro vytváření svého charakteru a osobnosti a k posílení svého těla. Není těžko poznat, jakých cenných hodnot nabývá tu život jednotlivec.

Podívejme se, zda horolezectví nemá také význam pro rozvoj smyslu pro společenství. Myslím, že dobře sešrané družstvo horolezecké je právě krásným symbolem osudového kamarádství. Několik přátel spojuje se v družstvo, aby v horách něco společně podnikli a prožili krásné chvíle. Toto spojení nemá nic společného s povrchním kamarádstvím u pívniho stolu. Horolezci jsou od okamžiku, kdy se vydají na turu, spojeni na život a na smrt. Nasazují dobrovolně svoje já, aby dosáhli výkonu, který by byl pro jednotlivce příliš těžký. Od prvního okamžiku vědí, že pro ně až do návratu dolů není možné zakolísání. Jde-li všechno dobře, dosáhnou společně úspěchu, jde-li to špatně, znamená obětovat život pro kamaráda, dřív než možno pomýšlet na svoji záchranu. Nepsaný zákon tvoří z družstva nerozlučitelné spojení, které zná jen neporušitelnou věrnost až k sebeobětování. Kdo to prožil v nebezpečí, nezapomene na to po celý život a bude mít zásady, které ponесou ovoce v jeho denním životě.

Jak hledáme v životě své přátele? Většinou to přenecháváme náhodě. Sejdeme se s nimi při nějaké příležitosti, při práci nebo při zábavě a navazujeme známosti. Přitom se příliš nenamáháme podrobiti kandidáty důkladné zkoušce. Často by bylo na místě více trpělivosti, studia, rozvahy a opatrnosti. Ne nadarmo říká staré pořekadlo: „Řekni mi, kdo jsou tvoji přátelé, a já ti povím, jaký jsi.“ Volíme-li své partnery na vysokohorskou turu, věnujme jich volbě velkou péči. Je pozdě teprve v nebezpečí zjistiti, že náš partner nesplnil očekávání. Nedůvěřuj vnějšímu dojmu, nedůvěřuj, tváří-li se partner důležitým. Požaduj spíš skutky! Nejlépe, když se vydáte na malou turu nebo výlet. Dívej se přitom s otevřenýma očima, jak chodí, stojí, stoupá, jak je vyzbrojen, zda neklopýtá nebo neshazuje neopatrně kameny! Pozoruj, jak jí a pije, ale také, jak prožívá přírodu! Uvaž, zda jeho vědění a umění odpovídá jeho slovům! Poslouchej, jak mluví o druhých a jak o sobě. Věnuj trochu námahy tomuto studiu, potom za půl dne poznáš, zda tvůj průvodce je tím horolezcem, s nímž můžeš prožívat zázraky hor a pro něhož bys dal, bude-li to třeba, v sázku i svůj život! Kolik neštěstí se přihodilo jen proto, že nebylo této zkoušky a k tuře se spojili lidé, kteří se k sobě vůbec nehodili nebo kteří na turu nestačili tělesně ani duševně. Skutečnost, že družstvo se nemůže v nebezpečí rozejít a že jeho členové musí za všech okolností snášet i nejhorskší, přináší, že nerozhoduje nejsilnější, zda vyjdeme z nějaké vážné situace, ale nejslabší muž na laně. Jediný slaboch může zničit všechny. Na to myslíme při sestavování družstva, na to myslíme v životě, když uzavíráme přátelství!

Věrnost kamarádů z lana přenesená do života, ukazuje nám vysokou morální cenu dobré výchovy v horolezectví. Kdo si učiní pravidlem jednat podle podobných zásad v denním životě, z toho se jistě stane spolehlivý, upřímný a dobrý člověk a takové společenství potřebuje.

Jako jednotlivec ve skupině, tak má i skupina ve větším svazku svým příkladem rozhodující význam. Proto žádná námaha k vytvoření osobnosti není dost veliká. A protože je horolezectví výbornou školou pro vytváření osobnosti, musíme je pěstovat nejen z lásky ke krásám hor, ale z vážné péče o národ, hlavně jeho mládež, budoucnost naší vlasti.

A. Veverka.